זון אויפגאנג — 7.03.
זון אונטערגאנג — 6.17.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואַרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
וואלקנדיק, קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20. No. 47. Winnipeg, Thurs. March 6, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג ו׳ אדר, תר״ע.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
MAR 12 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

נייער סאָוועטישער פארטרעטער אין ניו-יאָרק זאָגט אז ידיעות וועגן רעליגיעזע רדיפות זיינען "שרעקלאך איבערגעטריבן"

זאָגט אז בלויז זיבן פּראָצענט פון אלע שולן, קירכן און מאָשייען זיינען קאָנפיסקירט געווארן — באשטעטיקט באריכט, אז קאָלעקטיוויזאציע פון אידישע קאָלאָניעס וועט ניט אָנגעפירט ווערן מיט גוואלד.

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ניו־יאָרק, מארט 6 (איטא). — די באריכט פון מאָסקווע, אז די קאָלעקטיוויזאציע פון די אידישע קאָלאָניעס וועט ניט דורכגעפירט ווערן מיט דער הילף פון מיליטער און גוואלד־מיטלען, איז פולשטענדיק באשטעטיקט געווארן פון דעם נייעם הויפּט פון דער סאָוועטישער האנדעלס קאָרפּאָראציע אין די פאראייניקטע שטאטן, פּ. א. באַגדאנאָוו, וועלכער איז אָנגעקומען קיין ניו־יאָרק איבערצוגעמען זיין נייעם פּאָסטן פון פאָרזיצער פון "אמטארג טריידינג קאָרפּאָריישאָן".

אין אן אויסשליסלאכער אינטערוויו מיט דער "איטא" האָט ער דערקלערט, אז די קאָלעקטיוויזאציע פון די סאָוועטישע פארמס ווערט ניט ארויסגעוואוגנען דורך "דערלאנגען די פּוערים מיט א שטעקן איבער'ן קאָפּ". די קאָלעקטיוויזאציע ווערט דורכגעפירט אין אָנקלאנג מיט די עקאָנאָמישע באדינגונגען אין די פארשיידענע טייל פון לאנד. אוז דארטן וואו די באַפעלקערונג איז קולטורעל הינטערשטעליק, קאָן די קאָלעקטיוויזאציע ניט איינגעפיהט ווערן.

רייזדניק וועגן די ברייט פארשפּרייטע ידיעות וועגן רעליגיעזע רדיפות און דער פארשליסונג פון קירכן אין סאָוועטן פארבאנד, האָט באַגדאנאָוו געזאָגט, אז די באריכטן זיינען שרעקלאך איבערגעטריבן". די סאָוועט רעגירונג, האָט ער געזאָגט, פארפאָלגט ניט קיין אפּהיטער רעליגיע, און די געשיכטעס פארעפנטלאכט אין די אמעריקאנער צייטונגען וועגן דעם, אז ווען אלע קירכן זיינען ארויסגעקומען פון סאָוועט רוסלאנד, זיינען ניט מער ווי לעבעדיק־לאנד. דאָס מיינט, זאָגט באַגדאנאָוו, אז נאָר קיין קירכן ווערן ניט פארמאכט, ער גיט צו, אז פון דער רעוואָלוציע אָן זיינען ארום זיבן פּראָצענט פון אלע קירכן, סי־נאָגאָגעס און מאָשייען איבערגעגעבן געווארן פאר אנדערע צוועקן. אבער דאָס ווערט ניט דורכגעפירט אין די אידישע קאָלאָניעס וועט ניט דורכגעפירט ווערן מיט דער הילף פון מיליטער און גוואלד־מיטלען, איז פולשטענדיק באשטעטיקט געווארן פון דעם נייעם הויפּט פון דער סאָוועטישער האנדעלס קאָרפּאָראציע אין די פאראייניקטע שטאטן, פּ. א. באַגדאנאָוו, וועלכער איז אָנגעקומען קיין ניו־יאָרק איבערצוגעמען זיין נייעם פּאָסטן פון פאָרזיצער פון "אמטארג טריידינג קאָרפּאָריישאָן".

אין אן אויסשליסלאכער אינטערוויו מיט דער "איטא" האָט ער דערקלערט, אז די קאָלעקטיוויזאציע פון די סאָוועטישע פארמס ווערט ניט ארויסגעוואוגנען דורך "דערלאנגען די פּוערים מיט א שטעקן איבער'ן קאָפּ". די קאָלעקטיוויזאציע ווערט דורכגעפירט אין אָנקלאנג מיט די עקאָנאָמישע באדינגונגען אין די פארשיידענע טייל פון לאנד, און דארטן וואו די באַפעלקערונג איז קולטורעל הינטערשטעליק, קאָן די קאָלעקטיוויזאציע ניט איינגעפיהט ווערן.

רייזדניק וועגן די ברייט פארשפּרייטע ידיעות וועגן רעליגיעזע רדיפות און דער פארשליסונג פון קירכן אין סאָוועטן פארבאנד, האָט באַגדאנאָוו געזאָגט, אז די באריכטן זיינען "שרעקלאך איבערגעטריבן". די סאָוועט רעגירונג, האָט ער געזאָגט, פארפאָלגט ניט קיין אפּהיטער רעליגיע, און די געשיכטעס פארעפנטלאכט אין די אמעריקאנער צייטונגען וועגן דעם, אז ווען אלע קירכן זיינען שרעקלאך איבערגעגעבן געווארן אין סאָוועט רוסלאנד, זיינען ניט מער ווי לעבעדיק־לאנד. דאָס מיינט, זאָגט באַגדאנאָוו, אז נאָר קיין קירכן ווערן ניט פארמאכט, ער גיט צו, אז פון דער רעוואָלוציע אָן זיינען ארום זיבן פּראָצענט פון אלע קירכן, סי־נאָגאָגעס און מאָשייען איבערגעגעבן געווארן פאר אנדערע צוועקן. אבער דאָס ווערט געטאָן בלויז אין די פּלעצער, וואו די קירכן ווערן ניט באנוצט פאר רעליגיעזע צוועקן.

באַגדאנאָוו האָט אויסגעדריקט זיין גרויסע איבערראשונג איבער דער אגיטאציע קעגן סאָוועט רוסלאנד וואָס ווערט אָנגעפירט צווישן די אמעריקאנער אידן, וועמעס האלטונג איז "מער פיינטלאך, ווי די האלטונג פון די אמעריקאנער ניט־אידן". זיי דארפן דאָך וויסן, זאָגט באַגדאנאָוו, אויף וויפל די סאָוועט רעגירונג שטרייבט זיך אָן צו פארבעסערן די לאגע פון דער אידישער באַפעלקערונג. "מען מיט דער "איטא" האָט ער דערקלערט, אז פארמס ווערט ניט ארויסגעוואוגנען דורך "דערלאנגען די פּוערים מיט א שטעקן איבער'ן קאָפּ". די קאָלעקטיוויזאציע ווערט דורכגעפירט אין אָנקלאנג מיט די עקאָנאָמישע באדינגונגען אין די פארשיידענע טייל פון לאנד, און דארטן וואו די באַפעלקערונג איז קולטורעל הינטערשטעליק, קאָן די קאָלעקטיוויזאציע ניט איינגעפיהט ווערן.

רייזדניק וועגן די ברייט פארשפּרייטע ידיעות וועגן רעליגיעזע רדיפות און דער פארשליסונג פון קירכן אין סאָוועטן פארבאנד, האָט באַגדאנאָוו געזאָגט, אז די באריכטן זיינען "שרעקלאך איבערגעטריבן". די סאָוועט רעגירונג, האָט ער געזאָגט, פארפאָלגט ניט קיין אפּהיטער רעליגיע, און די געשיכטעס פארעפנטלאכט אין די אמעריקאנער צייטונגען וועגן דעם, אז ווען אלע קירכן זיינען שרעקלאך איבערגעגעבן געווארן אין סאָוועט רוסלאנד, זיינען ניט מער ווי לעבעדיק־לאנד. דאָס מיינט, זאָגט באַגדאנאָוו, אז נאָר קיין קירכן ווערן ניט פארמאכט, ער גיט צו, אז פון דער רעוואָלוציע אָן זיינען ארום זיבן פּראָצענט פון אלע קירכן, סי־נאָגאָגעס און מאָשייען איבערגעגעבן געווארן פאר אנדערע צוועקן. אבער דאָס ווערט געטאָן בלויז אין די פּלעצער, וואו די קירכן ווערן ניט באנוצט פאר רעליגיעזע צוועקן.

באַגדאנאָוו האָט אויסגעדריקט זיין גרויסע איבערראשונג איבער דער אגיטאציע קעגן סאָוועט רוסלאנד וואָס ווערט אָנגעפירט צווישן די אמעריקאנער אידן, וועמעס האלטונג איז "מער פיינטלאך, ווי די האלטונג פון די אמעריקאנער אידן". זיי דארפן דאָך וויסן, זאָגט באַגדאנאָוו, אויף וויפל די סאָוועט רעגירונג שטרייבט זיך אָן צו פארבעסערן די לאגע פון דער אידישער באַפעלקערונג. "מען מיט דער "איטא" האָט ער דערקלערט, אז פארמס ווערט ניט ארויסגעוואוגנען דורך "דערלאנגען די פּוערים מיט א שטעקן איבער'ן קאָפּ". די קאָלעקטיוויזאציע ווערט דורכגעפירט אין אָנקלאנג מיט די עקאָנאָמישע באדינגונגען אין די פארשיידענע טייל פון לאנד, און דארטן וואו די באַפעלקערונג איז קולטורעל הינטערשטעליק, קאָן די קאָלעקטיוויזאציע ניט איינגעפיהט ווערן.

רייזדניק וועגן די ברייט פארשפּרייטע ידיעות וועגן רעליגיעזע רדיפות און דער פארשליסונג פון קירכן אין סאָוועטן פארבאנד, האָט באַגדאנאָוו געזאָגט, אז די באריכטן זיינען "שרעקלאך איבערגעטריבן". די סאָוועט רעגירונג, האָט ער געזאָגט, פארפאָלגט ניט קיין אפּהיטער רעליגיע, און די געשיכטעס פארעפנטלאכט אין די אמעריקאנער צייטונגען וועגן דעם, אז ווען אלע קירכן זיינען שרעקלאך איבערגעגעבן געווארן אין סאָוועט רוסלאנד, זיינען ניט מער ווי לעבעדיק־לאנד. דאָס מיינט, זאָגט באַגדאנאָוו, אז נאָר קיין קירכן ווערן ניט פארמאכט, ער גיט צו, אז פון דער רעוואָלוציע אָן זיינען ארום זיבן פּראָצענט פון אלע קירכן, סי־נאָגאָגעס און מאָשייען איבערגעגעבן געווארן פאר אנדערע צוועקן. אבער דאָס ווערט געטאָן בלויז אין די פּלעצער, וואו די קירכן ווערן ניט באנוצט פאר רעליגיעזע צוועקן.

באַגדאנאָוו האָט אויסגעדריקט זיין גרויסע איבערראשונג איבער דער אגיטאציע קעגן סאָוועט רוסלאנד וואָס ווערט אָנגעפירט צווישן די אמעריקאנער אידן, וועמעס האלטונג איז "מער פיינטלאך, ווי די האלטונג פון די אמעריקאנער אידן". זיי דארפן דאָך וויסן, זאָגט באַגדאנאָוו, אויף וויפל די סאָוועט רעגירונג שטרייבט זיך אָן צו פארבעסערן די לאגע פון דער אידישער באַפעלקערונג. "מען מיט דער "איטא" האָט ער דערקלערט, אז פארמס ווערט ניט ארויסגעוואוגנען דורך "דערלאנגען די פּוערים מיט א שטעקן איבער'ן קאָפּ". די קאָלעקטיוויזאציע ווערט דורכגעפירט אין אָנקלאנג מיט די עקאָנאָמישע באדינגונגען אין די פארשיידענע טייל פון לאנד, און דארטן וואו די באַפעלקערונג איז קולטורעל הינטערשטעליק, קאָן די קאָלעקטיוויזאציע ניט איינגעפיהט ווערן.

איבער 300 מענשן אומגעקומען אין פראנצויזישער פארפלייצונג

פאריז, מארט 6 איבער 300 מענשן זיינען אומגעקומען אין די פארפלייצונגען וואָס בושעווען אין דרום־דיקן און צענטראלן פראנקרייך. די פארבינדונגען מיט די פארפלייצטע געגענדן זיינען אין זייער א שלעכטן צושטאנד, קאָן מען האָט מורא אז די צאָל קרבנות קאָן זיין גרעסער, ווי עס ווערט באריכטעט.

טויזנדס הייזער זיינען פארניכטעט געווארן און מאנסאָ. אז אידוסטריעל שטעטל מיט א באַפעלקערונג פון ניין טויזנד אמ־ווייניקסטנס 150 נפשות זיינען אומגעקומען אין דער שטאָט אליין.

דער גאנצער שאָדן פון דער פארפלייצונג ווערט דערווייל אָפּגעשאצט אין אן ערך א האלבן ביליאָן פראנק. אמווייניק־סטענס אין 50 דערפאר זיינען מעגשלאכע לעבענס פארלאָרן געאנגען, און טויזנ־טער העקטאר ווייַן־גערטנער זיינען אראָפּ־געשווייַנקט געווארן.

פּוילישער מיניסטער ציט צוריק געפּלאנטע שטייער הנחה

וואַרשע, מארט 6 (איטא). — די אי־רישע טעגלאכע צייטונג "היינט", אין א לייט־אַרטיקל פון סענאטאר ראָנשטרייך אונטער'ן קעפּל "דארף אזא מיניסטער אנהאלטן זיין וואָרט", קריטיקירט שארף די האנדלונג פונ'ם פינאנד־מיניסטער מאַ־טושעווסקי, וועלכער האָט אין לעצטן מאָמענט צוריקגעצויגן זיין איינגעגעבן פארשלאג וועגן אָפּשאפן דעם אומזאַ־שייער.

דער סענאטאר זאָגט, אז מיט זיין האנדלונג העלפט דער מיניסטער צו שטויסן די אידישע מאסן אין אָפּגרונט פון עלנט, און ער אָפּעלירט צום סיים ניט נאָכצופאָלגן דער רעגירונג פאָלי־טיק און פארהיטן די שטאָטיקע באַ־פעלקערונג פון אונטערגאנג.

פרוי וויל היינגען זיך, און שטארבט איידער זי טוט אָן פעטליע אויפ'ן האלז

טאָראנטאָ, מארט 6. — מרס. פלאָ־רענס סטעד, 28 יאָר אלט, איז נעכטן ביינאכט באגאנגען אזא נארעשקייט וואָס זי וועט עס זיכער שוין מער קיינמאָל ניט טאָן.

די דאָזיקע יונגע פרוי איז געקומען צום באשלוס אז דער בעסטער מיטל ווי אזוי אָפּצושרעקן איר מאן איז אויף א טשיקאוועס אויפהיינגען זיך אכיסל, און זי איז שוין געווען גרייט מיט איר פּעט־ליע ארום איר האלז. איר שיקזאל האָט אבער געוואלט אז זי זאָל ניט שטארבן אויף דער תליה, נאָר וואַרשיינלאך פון שרעק פאר דער תליה און זי איז טאקע אויפ'ן אָרט געפאלן און איז געשטארבן. אבער די ריכטיקע סיבה פון איר טויט איז דערווייל אומבאקאנט.

טארדיא קרינט מאיאָריטעט פון 53 שטימען

פאריז, מארט 6 (איטא). — אנדרע טארדיאס צווייטער קאבינעט איז גוט גע־הייסן געווארן אין קאמער מיט 316 שטי־מען צו 263. — א מאיאָריטעט פון 53 שטימען.

טארדיא וועט איצט גלייך אָפּפאָרן צור ריק קיין לאנדאָן פאָרצוזעצן די פלאָטן קאָנפערענץ, באשטעטיקנדיק זיין פאָדע־רונג פון א פלאָט פון 720 טויזנט טאָן פאר פראנקרייך ביז דעם יאָר 1936.

נייער גרויסער אידישער קאָלעקטיוו וועט באלד אויפגעלייזט ווערן

(ספּעציעלע טעלעגראמעס צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

מאָסקווע, מארט 6 (איטא). — אלע אידישע קאָלאָניעס אונטער די דארפישע סאָוועטן פון זעליאנאפאליע און סלאָד־קאָווגע, אינ'ם ניי־זלאטאפאליער אידי־שען געגעבים, זיינען פארוואנדלט געווארן אין איין ריזיקער קאָמונע, מיט לענין טויט זענט העקטאר באָדן.

די ארבעט פון פארוואנדלען די קאָ־לאָניעס אין א קאָלעקטיוו איז דורכגע־פירט געווארן פון דער אזוי גערופענער "ארבעטער ברינגאדע", ארויסגעשיקט פון דעם "כארקאָווער שטערן" אין די אידי־שע קאָלאָניעס פון אוקראָינע צו קאָלעקי טיוויזירן זיי.

דער דאָזיקער קאָלעקטיוו וועט אבער קאָנטיק ניט דויערן לאנג, און וועט וואר־שיינלאך אויפגעלייזט ווערן נאָך איידער ער וועט אנטוויקלען זיין ארבעט. די וואָך האָט ערשט סטאלין ארויסגעגעבן זיין וואָרנונג מען זאָל ניט ארויפצווינגען קיין קאָמוניסטישע פארמען פון ווירטשאפט אויף די פּוערים מיט גוואלד, און דעם פאל זיינען געווען א סך קאָלאָניסטן, וואָס האָבן ניט גוטגעהייסן די נייע פארם פון ווירטשאפט נאָר זיינען געצוואונגען געווארן אנצונעמען זי.

(:-:)

א טרונק אנטי-פריז פאר-פירט אים אין טורמע

לאנדאָן, אנט., מארט 5. — אויב אבי־סעל משקה קאָן דערווארימען אין א קאלטן ווינטער טאָג א פארפראָרענעם מענשן אין דאָך "אנטי־פריז" נאָך א בעסערער מיטל, עס דערלאָזט דאָך אינ־נאנצן ניט צו קיין קעלט.

די דאָזיקע אנטדעקונג האָט געמאכט דורך אן עקספּערימענט אויף זיך אליין דזשאָזעף בראנס, א יונגער אינדזשענער וועלכע האָט זיך אנגעזעצט מיט "אנטי־פריז", און דער דאָזיקער געטראנק האָט אים געמאכט צו פילן אזוי גוט אז ער האָט געמאכט א פארוואָרף צו באַרויבן די טורמע מיט דעם רעזערוו וואָו ער וואוינט.

ווען ער האָט זיך אויסגעניכטערט אין דער דערשיינונג אין געריכט אין דארט פון ער פארארטיילט געווארן צו איין בין צוויי יאָר דעפאָרמיאטאָרי.

ברענט האָט געבעטן נאָך א געלעגנ־היים. ער האָט גע'טענה'ט אז ער איז ניט פאראנטוואָרטלאך פאר זיין טאָט פאר אז "חכמה'דיקן אויפטו" וועט מר. סטעגלי ווארשיינלאך אויסגעפינען אין דער נאָר נאָענטער צוקונפט.

מאסן-אימיגראציע קיין א״י איז ניט מעגלאך, זאָגט שילס

קאָלאָניאלער אונטער-סעקרעטאר פארזיכערט אבער, אז דעגירונג וועט אָפּהיטן באל־פור דעקלאַראציע.

(ספּעציעל פאר "דאָס אידישע וואָרט")

עדינבורג, שאָטלאנד, מארט 6 (איטא). אונטער־סעקרעטאר פאר די קאָלאָניעס, מר. שילס, האָט דאָ אויפגענומען א ציו־ניסטישע דעלעגאציע, אָנגעפירט פון רבי סאליס דייכעס. ער האָט דערקלערט, אז די רעגירונג האָט ניט בדעה אָפּצוטרעטן פון'ם מאנדאט אדער פון דער פאליטיק אָנגעצייכנט פון דער־באלפור דעקלאַראַ־ציע און פארקערפּערט אינ'ם מאנדאט.

מר. שילס דייקט אבער, אז עס וואָלט געווען א פעלער צו דערמוטיגן א מאסן־אימיגראציע קיין ארץ־ישראל, ווייל די אימיגראציע מוז רעגולירט ווערן לויט די אויפנאם־פעאיקייטן פון לאנד און די באַ־רעכטיקטע תביעות פון די פארשיידענע געמיינדעס.

סאָוועט רעגירונג זאמלט 36 מיליאָן פוד זרעה

מאָסקווע, מארט 6. — די עקזעקוטי־ווע פונ'ם פאָלקס קאָמיסאריאט ה. א. ש נעכטן אנאנסירט אז זי האָט געזאמלט 36 מיליאָן פוד, אדער ארום פיר מיליאָן טאָן וויַיץ אויף זרעה, פון די קאָ־לעקטיוו פארמערס. פאר הייגמיקן פרי־לינג.

אין דער דערקלערונג ווערט ווייטער געזאָגט אז די רעגירונג האָט געגעבן 25 מיליאָן פוד זרעה פון איר רעזערוו צו די קאָלעקטיוו פארמס אין גוויסע גע־גענדן וואו די גערעטענישן זיינען לעצטן יאָר געווען שלעכט.

די געזאמלטע זרעה איז מיט דריי מיליאָן פוד וויניקער ווי די רעגירונג האָט דערווארטעט צו זאמלען.

(:-:)

2 אידן געטויט, 6 פאר-וואונדעט אין אוטאָבוס עקסידענט

וואַרשע, מארט 6 (איטא). — צוויי אידן זיינען געטויט געווארן און 6 זיינען ערנסט פארוואונדעט געווארן, ווען א פאָ־סאזשיר אוטאָבוס האָט זיך צוזאַמענגע־שטויסן מיט א טאָג צוגווישן וואַרשע און פּאָנסק.

די טויטע זיינען דוד סילבערמאן און משה זיבערבערג, און די פארוואונדעטע — הירש־מאיר שערמאן, יעקב וויַלערדויש, אליהו קושמאן, יצחק־אייזיק באָסיאק, ישעיה הודעם און אסתר ליפשיץ.

(:-:)

אין קווינס טעאטער

מאָרגן, פרייטאג און שבת אָוונט, פירט אויף די קווינס טעאטער טרופּע צום ערשטן מאָל אין וויניפּעג "די נשמה פון א פרוי", שפּאנגרעד מעלאָדראמע אין דריי אקטן.

לואיס קרעמער, פלאָרענס וויַיס און משה אוישער שפּילן די הויפּט ראָלן, צו־זאמען מיט דעם גאנצן אנסאמבל. די פארוואלטונג פארזיכערט אז די דאָזיקע מעלאָדראמע וועט געפעלן די קווינס טע־אטער פאטרוניזירער.

זונטאג אָוונט, וועט די טהופּע אויפפירן א שיינעם קאָנצערט פון איין אקטערס, געזאנג, מוזיק און א. וו.

אנב - אזרחא

פון מארק

ארבעטסלאָזיקייט, אימיגראציע און אנדערע זאכן

צום סוף האָט זיך פּרעזידענט הואוועד אויף א ווײַלע פארגעסן, אז אין לאנד הערשט פּראָספּעריטעט, און האָט אנגע־הויבן טראכטן, וואָס זאָל מען טאָן מיט די ארבעטסלאָזע, וואָס מאכן אים איינגע־לאָך א תל פון זיין פּראָספּעריטעט.

סעקרעטאר דייוויס שאצט אָפּ די צאָל ארבעטסלאָזע אין לאנד אין דריי מיליאָן, — דאָס הייסט, צוויי מאָל מער, ווי אין ענגלאנד, — כאָטש די בריטישע רעגירונג דרייט זיך דעם קאָפּ אויף דעם פּראָבלעם כסדר, און אין אמעריקע האָט מען זיך ערשט איצט, שוין ביים סוף ווינטער, גע־כאפּט זיך, אז ס'איז דאָ אזא פאָלק וואָס הייסט ארבעטסלאָזע.

דער אמת איז, אז אויב דייוויס גיט צו דריי מיליאָן, איז די צאָל ארבעטסלאָזע אין די שטאטן א סך א גרעסערע, — אנ־דערע שאצן עס אין פינף מיליאָן. קיין וועג אויסצוגעפינען די זאך גענוי איז ביי איצטיקן מאָמענט ניטאָ, — דאָס רעגיס־טרירן די באראָרישע איראָפּייער זייערע ארבעטסלאָזע מיט'ן צוועק צו העלפן זיי; אינ'ם ציוויליזירטן אמעריקע האָט יעדער ארבעטסלאָזער די פולע פרייהייט צו שטארבן אין סאמע מיטן נאס פון הונגער, אויב ער וויל ניט ווערן קיין "פּאָליטישן" אדער סתם א באנדיט.

איצט וועט מען שוין מסתמא אביסל ריידן וועגן די ארבעטסלאָזע אין דער נאָל־דענער מדינה, — אבער די ארבעטסלאָזע וועלן פון דעם זאך ניט ווערן . . .

***

אין עס אינטערעסאנט צו באמערקן, אז אמעריקע האָט פאר דעם לעצטן צענד־ליק יאָרן אנגענומען די שטרייענגסטע מיט־לען קעגן ארבעטסלאָזיקייט.

אזוי האָט זי דורכגעפירט א הויכן טאָ־ריף אויף פאָרציערטע סחורות, "צו באַ־שיצן דעם ארבעטערס פּאָזיציע אין דער היימישער אינדוסטריע", און — די שטרייענגסטע אימיגראציע גזרות.

"און די ארבעטסלאָזיקייט איז דאָרטן פארט־פּאָנקט אזוי שלעכט, ווי מיט צען יאָר צוריק. ניט דער טאָריף אין ניט דער כמעט פולשטענדיקער אָפּשטעל פון דער אימיגראציע האָבן ניט געהאָלפן צו פאר־זיכערן פאר'ן אמעריקאנער ארבעטער זיין "פולע פּאָמאיניצע" (פול דינער פעיל).

אמת, עס גנב'ענען זיך נאָך איצט אריין אימיגראנטן אין לאנד, און די אמעריקא־נער ארבעטער פירער גלויבן נאָך איצט, אז יענע דייען עס ארויס דעם ביסן פונ'ם מויל פונ'ם איינגעזעסענעם ארבעטער, און ווילן דערפאר א "פרייוויליקע" פאָסאָפּאר־טען סיסטעם.

אבער וויפל גנב'ענען זיך עס אריין? ווען מיר זאָגן א הונדערט טויזנט, צוויי, דריי הונדערט טויזנט?

פון וואנען זשע נעמען זיך דאָס אין לאנד פון דריי ביז פינף מיליאָן ארבעטס־לאָזע?

***

אבער אזוי גייט עס שוין אין אמע־רעשטקע, — ווי אין רוסלאנד זיינען אמאָל אין אלץ שולדיק געווען די אידן, אזוי זיינען דאָ אין אלע אומגליקן שולדיק די אימיגראנטן.

און אנשטאט צו העלפן מיט עפּעס די ארבעטסלאָזע, וועט דער גאנצער טומל מסתמא אויסלאָזן זיך מיט נאָך א פאר גזרות קעגן אימיגראנטן.

פאָרוואָס ניט? די אמעריקאנער ארבע־טער פירער גריבלען זי ניט, — טראַכטן אין ניט זייער פאָך, ס'איז ניט א יוניאָני־זירטער פאָך . . .

אנשטאט סאָציאלער פאָרזיכערונג, פאָרלאנגען זיי דאָך אליין ניט מער ווי נייע אנטי־אימיגראנטישע גזרות, — ווי זיי פאָדערן איצט "פרייוויליקע" רעגיס־טראציע.

נו, איז וואָס, זאָל מען זיי נאָך דאָס אויף זשאעלווען? ניט מען דאָס מיט א פולער האנט, און זיי קאָנען זיך אזוי פארציען דעם גארטל אויף די הויזן און וואַרטן אויף ישועות . . .

***

אבער צו וואָס גיין אין די שטאטן, אז ביי אונז אי מדינת קאנאדע, און טאקע ביי אונז אין וויניפּעג גופא, איז די לאגע כמעט די זעלבע.

אפילו אונזער גוטער דזשאן קווין, שוין א שטיקל סאָציאליסט און אינטערנאציאָ־נאליסט, האָט לעצטע וואָך אין דער לע־גיסלאטור מיט צאָרן גערעדט וועגן דעם פארברעכן צו ברייגען איצט, אין דער צייט פון ארבעטסלאָזיקייט, אימיגראנטן אהער אין לאנד.

מיר וואָלטן מיט אים איינגעשטימט, ווען דאָס וואָלט געווען א פראגע פון בלויז "ברייגען" אהער אימיגראנטן דורך פאל־שע פארשפּרעכונגען. אבער ער האָט עפּעס גערעדט וועגן אָפּשטעלן אויף דער־ווייל די נאָנצע אימיגראציע אין לאנד.

האָבן מיר דאָך כאָטש פון קווינען גע־קאָנט דערוואַרטן, אז ער זאָל פארשטיין, אז אימיגראציע האָט ניט צו טאָן מיט ארבעטסלאָזיקייט, און אז ארבעטסלאָזי־קייט ערגעץ אין ענגלאנד איז פונ'ם ברייטערן ארבעטער שטאנדפּונקט ניט בעסער, ווי ארבעטסלאָזיקייט אין קאָ־נאדע, און איינס ווירקט אויפ'ן צווייטן.

מיר האָבן פון אים אויך געקאָנט דער־וואַרטן, אז ער זאָל זיין אביסל מער פאָר־זיכטיק און ניט העלפן פארטונקלען דעם באוואוסטזיין פון די ארבעטער מיט דער אימיגראנטן סטראשילדע, שפּילנדיק אזוי אויף די הענט פון די ארבעטער שונאים..

***

אגב וואָלט דזשאן קווין, דער פירער פון דער ארבעטער פארטיי נעמאָנט וויסן, אז ניט ער אין ניט די פארטיי וואָס ער פארטרעט וואָלטן ניט געווען וואו זיי זיי־נען, ווען ניט די אימיגראנטן . . .

דער אידישע מיטגלידער פון דער פארטיי מאָגן אים דערמאָנען וועגן דעם !

לאיד דזשאָרדזש פאר-בלייבט פירער פון ליבעראלן

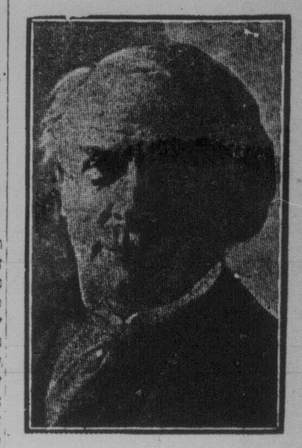

דייוויד לאיד דזשאָרדזש

לאָנדאָן, מארט 5. — א רעזאָלוציע וואָס דריקט אויס צוטרוי אין דער פּי־רעשאפט פון דייוויד לאיד דזשאָרדזש איז אָנגענומען געווארן פון דער ליבעראַ־לער פּאָרלאמענטארישער גרופּע מיט אלע שטימען קעגן איינער. — און ער פאר בלייבט אזוי ווייטער דער ליבעראלער פירער. עס איז אבער גלייכצייטיק אויך באשלאָסן געווארן איבערצולאָזן אין דער פּאָרטיי די צוועלף ליבעראלן, וואָס האָ־בען לעצטע וואָך צעבונטעוועט זיך, שטר־צענדיק די ארבעטער רעגירונג קעגן לאיד דזשאָרדזשעס באשלוס.

לעצטע וואָך, ווען דער קוילן ביל פון פון דער רעגירונג איז געגומען געווארן צו אן אָפּשטימונג, האָבן די ליבעראלן באשלאָסן צו שטימען קעגן אים. מאקדאָ־נאלד'ס רעגירונג וואָלט געפאלן, ווען פיר ליבעראלן שטימען ניט מיט איר און אכט האלטן זיך ניט צוריק פון צו שטי־מען. די רעגירונג איז אזוי אויפגעבליבן, מאכט מיט א קליינער מערהייט פון ניין שטימען.

נאָך דעם פאל, האָט עס נעהאלטן דער־ביי, אז לאיד דזשאָרדזש זאָל רעזיגנירן אדער די צוועלף מיטגלידער זאָלן אויס־געשלאָסן ווערן. די פּאָראזאָלונג האָט אבער דעם ענין פארגלעט.

פאָליציי סעקרעטאר פון קישינעוו ווערט באשטראָפט פאר זיינע האנד-לונגען אין פארבינדונג מיט עקסצעסן

בוקארעסט, מארט 6 (איטא). — אן אָפיציעלער קאָמוניקאט מעלדעט, אז דער סעקרעטאר פון דער קישינעווער פּאָליציי, פּאָפּארט, ווערט דערגאדזיט און ווערט אריבערגעפירט צו א נידעריקן אמט אין דעם בעסאראבישן דאָרף קאָמאראט.

דאָס איז דער ערשטער פאל וואָס דאָס איינערן מיניסטעריום באשטראָפט א פּאָ־ליציסט אין פארבינדונג מיט די אנטי־אי־דישע עקסצעסן פון דעם 11טן פעברואר. די אויספאָרשונג פון די האנדלונגען פון דער פּאָליציי בעת די עקסצעסן גייט ווייטער.

לאגע פון אידישע שולן אין רומעניע איז זייער א שווערע

בוקארעסט, מארט 6 (איטא). — דער אידישער דעפּוטאט לאנדוי האָט זיך נעכטן באקלאָגט אין פארלאמענט אויף דער אומדערטרעגלאכער לאגע פון די אי־דישע שולן אין רומעניע. ער האָט דער־קלערט, אז אלע פארזוכן פון די אידישע דעפּוטאטן צו ציען די אויפמערקזאמקייט פון דער רעגירונג צו דער לאגע זיינען געווען אומזיסט.

לאנדוי האָט דערציילט, אז די אידישע שולן וואָס זיינען פארמאכט געווארן פון דער פריערדיקער רעגירונג זיינען צוריק ניט געעפנט געווארן. אין די עקזיסטירנ־דיקע שולן, וואָס האָבן ניט קיין שום רעכט, ווערט העברייאיש באטראכט ווי אן אויסלענדישע שפּראך. דאָס קולטוס מיניסטעריום פארבאָט צו עפענען אפילו העברייאישע אוונט קורסן, און קיין אונ־טערריכט פון אידישער רעליגיע ווערט ניט דערלויבט אין די אידישע גימנאזיעס.

ניט־דערווייל־טע פּאָרוואלטונג נעמט איבער קישינעווער קהלה

בוקארעסט, מארט 6 (איטא). — לעצטן זונטאג זיינען רואיק דורכגעפירט געווארן די "וואלן" פאר דער אידישער קהלה. דאָס זיינען אבער ניט געווען קיין וואלן, ווייל בלויז איין ליסט, דער פילדערמאן־בער־קאָוויץ ליסט, איז געווען אין פעלד, און ער האָט זיך פּראָקלאמירט פאר דער קהלה פארוואלטונג און פייערלאך איבערגענומען פון איר היים, 511 מענטשן עווע.

ליטער פון עסטלאנד פירט דורך כלומר'שטדיקן אויפשטאנד, כדי צו פאנגען קאָמוניסטן אין פאסטקע

לאנדאָן, מארט 5. — פון ריגע, לאט־ווע, ווערט געמעלדעט אז די מיליטערי־שע מאכט פון רעוועל, עסטאנד, האָט דורך אן אינפאל אריינגעכאפּט איינ־קע וויכטיקע קאָמוניסטישע פירער אין א פאסטקע.

א קאָמוניסטישע דעמאָנסטראציע אין דארטן דערוואַרט געווארן אויף מאָרגן. די מיליטערישע מאכט האָט פארכאפּט דעם וועג אז האָט דורכגעפירט א כלל־מר'שטיקן מיליטערישן אויפשטאנד. אן אלארם אין געמאכט געווארן אין שטאָט, גלאָקן האָבן געקלונגען און הארנס האָבן געבלאָזן, און דאָס מיליטער האָט "פאר־כאפּט" די רעגירונגס געביידעס א י ן שטאָט.

א גרופּע קאָמוניסטן, אונטער'ן פאל־שען איינדרוק אז א מיליטערישער אויפ־שטאנד איז אויסגעבראָכן, האָבן זיך ארויסגעלאָזן אין די גאסן מיט ביקסן, זיי, פונקט ווי א צאָל אנדערע פארדעכ־טיקטע, זיינען ארעסטירט געווארן.

דער דאָזיקער "איינפאל" איז אבער ניט דורכגעגעבן אָן קרבנות. דער מיליי־טערישער פאטראל האָט סיגנאליזירט צו א לויזן וואָס איז דורכגעפאָרן פאר־ביי, אז ער זאָל זיך אָפּשטעלן צו וויַיזן דאָקומענטן. ווען דער לימוזין האָט זיך ניט אָפּגעשטעלט האָט דער פאטראָל גע־שאָסן. אין לימוזין איז געווען א מאיאָר־גענעראל פונ'ם שטאב, וועלכער איז פאר וואונדעט געווארן. און זיין אייטאנט, וועלכער איז געטויט געווארן פון א קויל.

(:-:)

אין שערי צדק שוב

רבי סאָלאָמאָן פרענק וועט מאָרגן (פרייטאג) ריידן אין שערי־צדק שול, און חזן קאָסטנער וועט דאוונען ביים עמוד. תפילות פאנגען זיך אָן פונקט 8 אוונט. אלע זיינען איינגעלאדן.

מאקדאָנאלד וועט ריידן פאר אמעריקע און קאנאדע זונטאג

ניו־יאָרק, מארט 6. — דער בריטישער פּרעמיער, ראמזי מאקדאָנאלד, וועט דעם זונטאג ריידן פון לאנדאָן דורך שטראָל־ראדיא קיין אמעריקע און קאנאדע. זיין רעדע וועט זיך אָנפאנגען 12.30 נ. מ. מזרח צייט (2.30 נ. מ. אויף וויניפּע־גער זייגער), און וועט פארשפּרייט ווערן איבער'ן לאנד דורכ'ן קאָלומביא טראנס־מיסיע סיסטעם.

(:-:)

וואַרבורג קרינט מעדאל פאר לייסטונגען צו שטאט ניו-יאָרק

ני